

Οι καθημερινές προκλήσεις...

Στο ποίημα «Όσο μπορείς», ο σπουδαίος ποιητής Καβάφης, αποδίδει τις σκέψεις του για το πώς θα έπρεπε οι άνθρωποι να αντιμετωπίζουν την καθημερινή πρόκληση των ανούσιων και άκριτων κοινωνικών συναναστροφών, που μπορεί να απειλήσει την διαφύλαξη της ατομικότητάς τους και να επιφέρει την αλλοτρίωσή τους, δηλαδή την αποξένωσή τους από τον πραγματικό τους εαυτό και την απώλεια της μοναδικότητάς τους. Απευθύνει σε κάθε αποδέκτη του ποιήματος, αλλά και στον ίδιο του τον εαυτό, μια σειρά παραινέσεων που υποδεικνύουν μια ηθική στάση και μια μετρημένη κοινωνική ζωή. Το ποίημα αυτό είναι ένα κάλεσμα εναντίον της μαζοποίησης, της ισοπέδωσης, του αποπροσανατολισμού, του κοινωνικού συμβιβασμού, της υποταγής στο συρμό και τη μόδα της εποχής, στο «φαίνεσθαι», στον ανούσιο και ρηχό κοινωνικό περίγυρο. Αποτελεί ένα κάλεσμα για προσωπική ελευθερία, για αυτοδιάθεση, για ελεύθερη βούληση, αυτενέργεια και αυτοπραγμάτωση που οδηγεί στην ευτυχία. Το μήνυμα του ποιήματος αυτού είναι πάντοτε επίκαιρο, επειδή είναι διαχρονικό και αφορά στην ουσία της ανθρώπινης ύπαρξης.

Από τον πρώτο κίόλας στίχο ο Καβάφης διαπιστώνει ότι δυστυχώς συχνά οι άνθρωποι παρά τις αέννες και κοπιώδεις προσπάθειές τους να διαμορφώσουν τη ζωή τους ακριβώς έτσι όπως την ονειρεύονται και τη φαντάζονται, αποτυγχάνουν και δεν κατορθώνουν να πετύχουν τους στόχους τους. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί δεν απέφεραν καρπούς οι προσπάθειές τους είτε γιατί πολλοί αρνητικοί εξωτερικοί παράγοντες και αντίξοες περιστάσεις τους στάθηκαν τροχοπέδη. Με δεδομένη, επομένως, την παραδοχή ότι οι άνθρωποι δεν είναι οι μόνοι και απόλυτοι κυρίαρχοι της ζωής τους και δεν έχουν τον απόλυτο έλεγχο της παρά τις προθέσεις τους και τις προσπάθειές τους το μόνο που μπορούν να κάνουν, όπως αναφέρεται στον δεύτερο στίχο, είναι -καθώς έχουν την διακριτική ευχέρεια- να προσπαθήσουν όσο μπορούν να ελέγξουν τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστούν τον εαυτό τους σε σχέση με τους γύρω τους. Να αγωνιστούν να μην ευτελίσουν τη ζωή τους αλλά να την προστατέψουν και να διαπλάσουν μία προσωπικότητα μοναδική που θα ξεχωρίζει από όλους τους άλλους και που θα τους επιτρέψει να θέσουν την προσωπική τους σφραγίδα στην κοινωνία χωρίς να γίνονται έρμαιοι των επιθυμιών της άβουλης και αδηφάγας μάζας που πολτοποιεί τις διαφορετικότητες και τις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων.

Ο μόνος τρόπος, με τον οποίο μπορεί ένας άνθρωπος και ιδίως ένας νέος που ακόμη είναι σε μία διαδικασία διάπλασης της προσωπικότητάς του να ξεφύγει από την διαβρωτική παγίδα της άσκοπης συνανατροφής και της κατασπατάλησης πολύτιμου χρόνου σε ανούσιες και κενές κοινωνικές συναναστροφές, είναι ο πλήρης έλεγχος της προσωπικής του ελευθερίας, η προσωπική αναζήτηση του εσωτερικού του κόσμου, η ενδοσκόπηση, η εμβάθυνση στα βαθύτερα «θέλω» του και η απόκτηση αυτογνωσίας που θα τον βοηθήσει να κατανοήσει ποιος πραγματικά είναι και σε τι μπορεί και θέλει να εξελιχθεί για να αυτοβελτιωθεί, να ξεχωρίσει, να διακριθεί και να νιώσει ικανοποίηση μέσω της ολοκλήρωσής του και της αυτοπραγμάτωσής του. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να μην παρασυρθούμε από τις επιθυμίες και τις απόψεις των άλλων, από τις δικές τους απαιτήσεις και να μην αλλοτριωθούμε από αυτό που πραγματικά είναι φτιαγμένη η «στόφα» μας, γιατί έτσι δεν θα αγγίξουμε ποτέ ούτε το παραμικρό ψίγμα ευτυχίας. Πρέπει να επιδοθούμε σε μία συνεχή απαιτητική και επίπονη διαδικασία διαφύλαξης της ατομικότητάς μας καθώς αναπόφευκτα συνεχώς θα είμαστε εκτεθειμένοι καθημερινά σε

επαφή με ανθρώπους που δεν μας εκφράζουν και οι οποίοι όμως μπορεί να μας αποστερήσουν την ευκαιρία να ανακαλύψουμε και αναδείξουμε την ατομικότητά μας.

Αξιοσημείωτο είναι ότι και ο ίδιος ο ποιητής έκανε τρόπο ζωής αυτή την παραίνεση του ποιήματος «όσο μπορείς», καθώς απέφευγε συστηματικά τις άσκοπες και περιττές κοινωνικές συναναστροφές και ήταν ιδιαίτερα φειδωλός στις κοινωνικές του επαφές.

Δημήτρης Κεχαγιόγλου, Γ2